

CAL RATIFICAR EL PROJECTE DE CONSTITUCIÓ EUROPEA

Bertrand Delanoë, Alcalde de Paris, i **Dominique Strauss-Kahn**, Diputat del Val-d'Oise, ex-Ministre d'economia, finances i indústria

Publicat a Le Monde el 3 de juliol de 2004

Els caps d'estat i de govern europeus han aprovat el 18 de juny un projecte de tractat que modifica les institucions europees. Ara correspon ratificar-lo a cada un dels Estats; sols així podrà entrar en vigor.

Ha arribat, doncs, l'hora de decidir-se. Al Partit Socialista francès el debat comença. I nosaltres pensem que malgrat les seves insuficiències i ambigüitats, cal ratificar aquest text ja que, per primer cop, dibuixa l'Europa que volem: una Europa política i social.

Aquests avenços haurien pogut estar encara més clars si els governs no haguessin rebaixat la tasca de la Convenció. Denunciem la feblesa del President de la República que, sense estratègia clara, no ha defensat la visió francesa amb tota l'energia necessària.

Així, després d'haver situat en primera línia de les seves prioritats la generalització del vot amb majoria qualificada –instrument d'eficàcia en una Europa ampliada-, el govern francès ha renunciat ràpidament a aquesta exigència acceptant de forma passiva el manteniment de la unanimitat pel que fa a la política exterior, la fiscalitat i el pressupost.

En aquestes condicions, el projecte sorgit de la Conferència Intergovernamental comporta zones d'ombra i fragilitats. Així, per exemple, presenta possibles conflictes entre els dos caps de l'executiu que es troben tots dos enfortits per les disposicions del

tractat: el President del Consell Europeu amb motiu de la més llarga durada del seu mandat, i el President de la Comissió per la seva elecció pel Parlament Europeu.

A França, coneixem per experiència els efectes negatius d'aquest tipus de cohabitació. Però, sobretot, l'Europa política sols està en embrió: el Parlament Europeu no té encara dret d'aprovar impostos; la Comissió seguirà essent un govern embridat, donada la força que conserven els Estats. L'Europa de la solidaritat està encara per construir. El manteniment de la unanimitat en matèria fiscal implica el risc de dumping, comportant deslocalitzacions d'empreses i afectant greument la situació de l'ocupació.

Totes aquestes reserves són reals. Però com no veure que estem en presència del primer pas de l'Europa política que diem que desitgem des de fa tant de temps? L'innovació del seu mètode d'elaboració ha deixat la seva empremta: el tractat europeu no ha estat redactat en el secret dels cenacles diplomàtics sinó per una assemblea, la Convenció europea, formada essencialment per representants del poble, membres dels Parlaments nacionals i del Parlament Europeu, de dreta i d'esquerra, i treballant de forma transparent davant dels europeus.

El text conté dues sèries de disposicions de tipus constitucional: els drets fonamentals dels ciutadans i l'organització de les institucions polítiques; en aquest sentit, marca l'evolució de l'Europa d'ahir, massa "tècnica", a l'Europa de demà, necessàriament política.

El tractat comprèn la seva pròpia declaració de drets, la més completa i la més moderna a dia d'avui: la Carta dels drets fonamentals. Consolida drets socials molt estesos. Quan es tracta dels drets socials dins les empreses - dret de vaga, dret a la

informació dels treballadors, dret a la negociació col·lectiva, protecció contra els acomiadaments abusius -, que inquieten tant la patronal britànica, va més lluny que els principis de la Constitució francesa. Situa al vèrtex de l'ordenament jurídic europeu el dret a una educació gratuïta, l'accés als serveis públics i a la seguretat social. Afirma nous drets dits "*de tercera generació*": el dret a la protecció del medi ambient, dels consumidors, de les dades personals i de la diversitat cultural i lingüística.

Sobre les institucions, el tractat estableix els primers esglaons d'una veritable democràcia europea. És el cas del paper polític inèdit de la Comissió, cridada a esdevenir el veritable govern d'Europa. Avui, el President de la Comissió és un actor neutre, designat pels Estats en el marc d'una negociació diplomàtica, com s'ha vist encara en l'elecció del successor de Romano Prodi. Demà, serà el primer ministre d'Europa, sorgit de la majoria parlamentària sortida de les urnes, de dreta o d'esquerra, dotat d'un programa polític presentat amb ocasió de les eleccions europees.

L'extensió, sense precedents, dels poders del Parlament farà de la legislació europea una veritable legislació, adoptada pels representants del poble. La creació d'un ministre d'afers exteriors de la Unió, encapçalant un servei diplomàtic europeu, obrirà el camí a una veritable política estrangera comú, disposant de mitjans militars creïbles i, en gran mesura, autònoms.

D'altra banda, els nous instruments creats en matèria de defensa europea donen per primer cop la possibilitat de desplegar una força autònoma, condició indispensable per afermar el seu paper en l'escena mundial. El reconeixement i l'enfortiment de l'Eurogrup, entitat formada pels ministres d'economia de la zona euro, eren reclamats de forma recurrent pels socialistes francesos: el text

comença lentament a donar forma al govern econòmic de la zona euro per fer contrapès al poder del Banc central europeu.

Fins ara, la història de la Unió s'havia escrit en gran mesura al voltant de la construcció econòmica. En efecte, tots els tractats europeus del passat havien estat econòmics: el tractat de Roma amb la unió duanera, el comerç, la competència; l'Acta única amb el gran mercat; el tractat de Maastricht amb la moneda única.

El nou tractat marca la fi d'aquesta aproximació massa monolítica i diversifica l'ambició de la Comunitat europea: a part dels drets socials dels ciutadans, consagra el model europeu de societat, amb el model de justícia social al cor - "*l'economia social de mercat*" - del que ens reclamem. En el seu article 3, el tractat afirma així amb claredat les noves ambicions socials d'Europa: "*la plena ocupació i el progrés social*", la lluita contra "*l'exclusió i les discriminacions*", "*la justícia i la protecció socials*", "*d'igualtat entre dones i homes*", "*la solidaritat*", "*la cohesió social i territorial*", "*el desenvolupament sostenible*", "*el comerç equitatiu*", "*l'eliminació de la pobresa*" en el món. La part dedicada a les polítiques precisa, a més, en un dels seus primers articles, que totes les polítiques de la Unió, i no solament les polítiques socials, hauran de tenir presents aquestes exigències socials: el Tribunal de Justícia serà investit del poder de vetllar-hi. El tractat innova igualment en matèria de serveis públics: afirma el seu caràcter fonamental i el fet que les normes europees, especialment en matèria de competència, no siguin un obstacle per l'acompliment i el finançament públic de les seves missions. Finalment, el diàleg social queda institucionalitzat. En sentit contrari, les referències a la competència i al mercat repeteixen el que s'estableix als anteriors tractats. Res de nou en aquest text pels liberals, molts avenços pels socialdemòcrates.

En resum, quin balanç? Tranquil·litat i decepció, ha dit Jacques Delors. Compartim aquesta opinió. Tranquil·litat de veure que finalment, malgrat els temors i els aplaçaments, la voluntat d'avançar ha estat més forta que tots els nacionalismes. Decepció en constatar que el pas endavant és encara modest. Massa modest. És a dir que aquest tractat és un punt de partida, en cap cas un punt d'arribada.

Caldrà que ens posem de nou a treballar molt ràpidament. Els que, com nosaltres, volen anar més lluny, tenen la temença que a partir d'ara no s'hi pugui arribar, perquè el tractat petrificaria l'Europa actual. No és així. Aquest tractat constitueix un marc que ens correspon de fer evolucionar: des de fa anys, el ritme de revisió és ràpid, Maastricht el 1992, Amsterdam el 1996, Niça el 1999 i, el 2004, aquest tractat sobre les qüestions institucionals. Tot indica que aquest ritme es mantindrà.

És encara més probable que aquest projecte introdueixi disposicions que facin més fàcil la seva revisió que en el passat. D'entrada, permet una modificació essencial, passar del vot unànim al vot per majoria qualificada, en tot moment, sense esperar un procés de revisió, per simple decisió del Consell Europeu: és la "*clàusula passarel·la*", innovació clau que dóna a aquest tractat una capacitat d'evolució superior a la dels seus predecessors.

Després, perquè el projecte confereix per primera vegada una iniciativa constitucional al Parlament Europeu: des de l'entrada en vigor del tractat -el 2006 sens dubte-, el Parlament podrà fer propostes de revisió.

Finalment, a través del mecanisme de les "*cooperacions reforçades*", aquest projecte permet a un grup de països accelerar el ritme, si així ho volen. Això serà sens dubte una necessitat, menys a causa dels

nous arribats de l'Europa ampliada que d'alguns antics membres que no comparteixen la nostra visió d'una Europa política i social.

Aquestes són les principals raons per les que donem el nostre suport a aquest tractat.

Queda un llarg camí per recórrer fins assolir una federació política, que faci seu el model social europeu. Però, sense aquest tractat, el camí es tanca, i Europa romandria -per quant de temps?- un gran mercat i sols un mercat. Això constituiria una regressió formidable, sobre la qual tothom hauria de mesurar bé les conseqüències.

L'ideal internacionalista i europeu està en el cor de la identitat històrica del PS, el partit de Jaurès, Blum, Mitterrand. Un cor sempre respectat, de Pierre Mauroy a Lionel Jospin. Aquest ideal és el nostre. Proposant que avancem més que no pas que esperem, tenim la convicció de ser fidels a aquest llegat.